

Özet

Prof.Dr.Orhan Cezmi Tuncer'in hayatı ve mimarlığının yer aldığı uzun söyleşiden oluşan *Selçuklu Mimarisi Üzerine* kitabının ayrıntılı şekilde tanıtıldığı kitabiyat bölümünde ayrıca Vakıflar genel müdürlüğü yayınları arasında çıkan *Tarihte İlginç Vakıflar*, *İlham Veren Medeniyet* adlı çizgi-roman ve hikayelerden oluşan iki kitaba yer verilmiştir. Yine Vakıflar Genel müdürlüğünün geçen yıl Vakıflar haftası dolayısıyla gerçekleştirmiş olduğu *Vakıf medeniyeti 2011 Yılı Eğitim Sempozyumu* kitabının tanıtımına yer verilmiştir. Sempozyumda sunulan bildirilerin yer aldığı bu kısa tanıtımda vakıf eğitim hususu üzerinde durulmuştur. Son olarak Vakıflar Genel Müdürlüğü Siirt Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından kitaplaştırılmış olan *Uluslararası Veysel Karenî ve Mânevî Kültür Mirasımız Sempozyumu* kitabında sunulan bildirilere değinilmiştir. Editörlüğünü, Mehmet Bilen ve Şevki Efe'nin yapmış olduğu Veysel Karenî hakkında detaylı bilgiler içeriyor.

BIBLIOGRAPHY

Abstract

This section presents five books. Firstly, a book on Seljuk Architecture, which is in fact a long interview with Prof.Dr.Orhan Cezmi Tuncer, is introduced in detail. The life and architectural ideas of Prof. Tuncer shed light on the important subject of Seljuk architecture. Moreover, two books "Tarihte İlginç Vakıflar" and "İlham Veren Medeniyet" are comic books and stories published by the General Directorate of Foundation Another publication of the General Directorate is the proceedings of the "Vakıf Medeniyeti 2011 Yılı Eğitim Sempozyumu" organized by the Directorate during the Foundation Week last year. One of the main issues stressed was that of education with regard to endowments. Finally, the proceedings of another conference edited by Mehmet Bilen and Şevki Efe and organized by the General Directorate of Foundation and Siirt Regional Directorate of Foundation is presented. The conference titled "Uluslararası Veysel Karenî ve Mânevî Kültür Mirasımız Sempozyumu" and its proceedings provide detail information on "Veysel Karenî".

* Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür ve Tescil Daire Başkanlığı, Yayın Müdürü; kurtoglu.mehmet63@gmail.com

SELÇUKLU MİMARİSİ ÜZERİNE (Orhan Cezmi Tuncer ile Söyleşi)

Sosyolog yazar Dursun Ayan'ın "Selçuklu Mimarisi Üzerine" adlı çalışması, araştırmacının, Orhan Cezmi Tuncer ile yaptığı söyleşiden hareketle kaleme aldığı biyografisini ve mimari üzerine söyleşiyi içermektedir. Kitabının alt başlığı ise "Orhan Cezmi Tuncer ile Söyleşi" adını taşıyor. Yazar, kitabın giriş bölümünde bir yandan Orhan Cezmi'nin hayatı hakkında geniş bilgi verirken, diğer yandan Orhan Cezmi'ye atıfla Selçuklu mimarisi üzerinde önemli gözlemlerde bulunur. Bu tespitler daha çok bilim-teknoloji tarihi ve sanat sosyolojisi açısından ele alınmıştır.

Bir mimarın biyografisi ile sanat yaşamının iç içe geçtiği eserde; yazar, yazma amacını dile getirirken; "Onun (Orhan Cezmi) kültür ve uygarlık tarihi için önemli gördüğüm emeği ve yayınlarıdır. Ayrıca insan olarak, bir mesleğe bıkmadan usanmadan uzun süre özen göstermiş olması, azmi de önemliydi. Bir konuyu ortaya koymak için gösterdiği irade, vakıf yapıları konusunda gösterdiği titizlik, bir akademisyen olarak bu ülkemiz için insan yetiştirmesi buna eklenmelidir. İstedim ki böyle bir meslek adamını, onun aile ve kültür çevresini, yetiştirdiği

okulları, çalıştığı kurumları, mesleğe bakışını, yayınlarını, eserlerini başkalarına anlatayım. Özellikle genç kuşak mimar ve uygarlık tarihçilerine, hatta lise öğrencilerine ve kendi halindeki okuyuculara duyurayım" diye yazar. Ayrıca "Biyografi edebiyatçıların daha çok ele aldığı, alındığı bir alan. Buna siyasileri de eklemek gerekir." diyen yazar, bilim adamları biyografilerinde, mesleki ansiklopediler ve anma kitapların dışarıda tutulduğunda, bu konuda çok da yol alınmadığının altını çizer. Biyografik çalışmalarda yine de "edebiyatçılara teşekkür etmek" gerektiğini belirtir ve çalışmasının biyografik yönüne değinir.

Dursun Ayan, kitabın önsözünde kavram olarak felsefi bir tonlama ile "güzel" ve "iyi" üzerinde dururken, "İçinde oluş halindeki iyi ile tamamlanmış güzelin birlikteliğini hissedenler, olur ki, yüce değerlerin bir görüngüsü olan sanatı temaşa ederek, ona öykünerek alçak gönüllü bir ifade zenginliğine ve ruh erginliğine yaklaşabilir. İşte bu nedenle, estetiğin bir yönü etik olanda, etiğin bir yönü estetik olanda kendine gizemli bir ifade olanağı sağlamaktır. Çünkü güzel olanın yaşatılması iyi bir insan eylemidir" diye çalışmasına başlar. Ayrıca "güzel ve estetik" olanın izindeki mimar olarak Orhan Cezmi'nin sanat yaşamını anlatmanın gerekliliği

üzerinde durur. Çünkü Tuncer, yazarın deyişiyle okuyazarlar arasında "çok bilinmeyen, reklam düşkünü olmayan, mesleki bilgiyi bir disipline, felsefi düşünceye hatta sofistike konulara bağlayabilmemize olanak sağlayan, kültürümüz için önemli olan buluşları, bunların arkasındaki birikimi, emeği dünya uygarlığındaki yerine koyan" bir mimardır.

Eserini salt kuru bir mimari kitap olmanın ötesinde sanat ve estetik kaygılarla kaleme alan Dursun Ayan, Orhan Cezmi'nin bu bağlamdaki düşüncelerine de yer verir. Özellikle estetiğin, güzelliğin genel anlamda matematik, dar anlamda geometri ile ilgisini merak edenler için, geometri-estetik ilişkisinin mimarlık tarihindeki somut örneklerini anlamak için dikkate değer noktaların altını çizer ve Orhan Cezmi'nin estetik ve sanat anlayışını şöyle tanımlar: "Prof. Tuncer, ilk bakışta, bilim ve tekniği estetiğin önüne geçiren kuru logocentric bir anlayışa sahip diye onun eleştirilmesine neden olabilir. Ancak onun bu tutum ve yaklaşımı kuru, zevksiz bir anlayıştan değil, tam tersine estetik için düşünce yürütürken safsataya düşme kaygısını ortadan kaldırarak sağlam bir temele dayanmak istemesindedir. Yoksa Tuncer, en ayrıntılı Selçuklu bezeklerini ressamlık yeteneğinin verdiği olanakla kâğıda işleyecek kadar sanatsal ruha sahiptir.

Prof. Tuncer Kant ve Hegel'in görüşlerine koşut olarak, sanat eserinin güzelliğini tek bireyden kurtardığı gibi, tarihi bağlamında tanımlayıp açıklarken devlet, din, toplum kavramlarıyla felsefi bir düşünceye bağlamaktadır. Çalışmalarında bir eseri ve/ya eserler öbeğini anlatırken dönemin toplum, maliye ve siyaset anlayışına değinmesi, bazı dönemsel mimari oluşum ve saptamalarda bulunması felsefi bakış açısından önemlidir."

Yazar, söyleşiye girmeden önce; söyleşinin öyküsü, çalışma yöntemi, bir biyografi başlangıcı, estetik için geometrinin önemi, Ortaçağın Türk İslam coğrafyasında anlamı, Selçuklu araştırmaları hakkında birkaç not, bilgi sosyolojisi açısından birkaç not, şehirlerden kalanlar, bir köy evinin mimarlık ve geometri açısından değerlendirilmesi, Prof. Dr. Orhan Cezmi Tuncer hakkında yazılanlar, katkılar ve teşekkür ve kaynakça gibi altbaşlıklar altında çeşitli konuya değinir. Mimari anlamda Orhan Cezmi'nin yaptığı tespitler dikkat çekicidir: "Ressam Mürtoğlu 'sanatta her şey bir öncekinin reddidir' der. Mimari de hiç birden bire bambaşka bir tasarım görülmemiştir. Anadolu sonsuz bir katman, Asur'dan Hitit'ten tutun da günümüze kadar, hep birbiri içinden gelerek, birbirini etkileyerek gelmiş. Anadolu Selçuklu sanatı, kökü Asya'ya dayansa da burada yeni bir kimliktedir. Onun için bunları birbirinden ayırıyoruz. Anadolu Beylikleri dönemi bile bir kimlikle kendi sürecine damga vurdu. Yine de özülle Anadolu Selçuklularının devamıydı. Ona bakılırsa Osmanlı'nın temelinde de tartışmasız biçimde Selçuklu var. Düşüncesinde, kurumlarında ve uygulamasında".

Orhan Cezmi, ayrıca "Moğolların Anadolu'ya gelişinin taç kapı boyutlarıyla ilişki kurmasına" dikkat çeker ve ardından "ancak şimdi anlıyorum ki Selçuklu sivri kemeri (Penci kemerler) gerçekten de ruhumuzu daha çok okşuyor. Yarım daire kemer bende yük altında ezilmiş, basılmış duygusu uyarıyor" diyerek mimari ile kurduğu ruh bağının boyutunu ortaya koyar. Bu vurgu aynı zamanda eserlerin statik özellikleri ile estetik özelliklerini bağdaştırır, bunu Avrupa Gotik sanat anlayışına bağlayan bir ayrıntıdır.

Özellikle Tuncer'in Selçuklu mimarisi ve sanatını ele alan söyleşisini okumak gerekir. Örneğin Roma ve Selçuklu eserlerini karşılaştırırken bu konuda ortaya koyduğu tespit ve tanımlar oldukça dikkat çekicidir. "Selçuklu ve Osmanlı mimarisindeki çatkıda estetik ile teknik iç içe ve bunlarsız bir sanat düşünmek mümkün değil. Burada teknik ve estetiğin iç içe girişi ile ilgili mimarlık tarihinin kanıtladığı kimlik, nitelikli bir bulgum var, bu hoş ve ilgi gördü. Böylece Roma ve Selçuklu arasındaki bir farkı belir-

mek, bunu matematik ve geometri diliyle ortaya koymak mümkün oldu. Örneğin Roma kemerleri hep yarım dairedir. Yarım daire olduğu zaman kuvvetler mesnetlerde 45 derecede yayılır. Bu uygulama yapıya zarar verebiliyor ve fazla yük taşıyan ağır yapılar yapmak zorlaşıyor. Oysa Selçuklular biraz daha sivri bir kemer sistemini uyguluyor. Böylece kemerin toprağa uyguladığı bileşke kuvvet geometrik olarak 45 dereceden daha az bir açıya iniyor. Yapıya zararlı olan yatay yük o ölçüde azalarak dikeye yöneliyor."

Dursun Ayan'ın söyleşisinde, Orhan Cezmi'nin kurum tarihi açısından da ilgi çeken Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde geçen memuriyet hayatı vardır. Araştırmacı, uzun uzadıya Vakıfları ve vakıfta geçen anılarını anlatırken bu kuruma girişinin ilginç öyküsünü bütün ayrıntılarıyla sözlerine ekler. 1966 yılının Şubat ayında başladığı Vakıflar Genel Müdürlüğü'ndeki görevi 1980 yılına kadar devam eder. "Vakıflarda görev yaptığım yıllarda Rölöve ve Restorasyon adlı bir derginin yayınına başlandı. Genel Müdür Vakıf arşivindeki projelerin yayınlanmasını düşünüyordu. Ancak bunların A4'e indirgenmesi durumunda, pek çok ölçü ve kot girilen yardımcı çizgiler baskıya hiç elvermiyordu. 'Bir dergi çıkaralım, elden geçirelim ve sırasıyla yayınlatalım' şeklindeki önerim sıcak karşılandı. Yayınlanacak projelerin çizim standardı ile ilgileniyordum, çünkü her projeyi aynı ölçekte baskıya vermek mümkün olmuyordu. Amaç Vakıfların yaptığı işleri duyurmaktı."

Uzun yıllarını mimarlık yaparak geçiren mimari, sanat ve estetik üzerine kafa yoran, sadece restorasyon çalışmaları yapmakla kalmayarak bu konuda dergi yayınlarında çalışmış Orhan Cezmi'nin hayatının ve sanatının anlatıldığı kitap gerçekte biyografi-mimari karışımı bir eserdir. Yazar Dursun Ayan, ömrünü Selçuklu eserlerini incelemekle geçiren Prof. Dr. Orhan Cezmi Tuncer'in mimari, sanat ve estetik-geometri görüşlerine ve tespitlerine yer vermekle kalmamış, ayrıca Orhan Cezmi'nin çizimlerini basarak esere büyük bir zenginlik katmıştır.

Orhan Cezmi Tuncer'in çalışmaları başlığı altında ise onun yayınladığı kitap ve makalelerin bibliyografyası ile restorasyon çalışmalarının bir listesi verilmiştir. Yazar bu anlamda Orhan Cezmi'nin yayınlarının bibliyografyasını vererek ileride onun hakkında yapılacak çalışmalara kaynaklık etmiştir. Kitabın büyük bir bölümünü teşkil eden söyleşi bölümü ise soru cevap şeklinde kaleme alınmış ve aile-okul-iş başlığı altında verilmiştir. Diyarbakır, Orhan Cezmi'nin doğduğu şehir olarak; Sivas, tarihini çizdiği şehir olarak, ve İstanbul'da öğrenciliği-

nin ve mesleğinin şehri olarak yazarın hayatında önemli bir yer tutar. Sanatçı bir ruha sahip bir mimar olarak doğup yaşadığı bu şehirler onun dünyasında ve zihninde derin izler bırakmıştır.

Söyleşinin “Selçuklu Mimarisinde Geometri ve Estetik” bölümünde Orhan Cezmi Tuncer sanat, estetik ve mimariye bakışını ortaya koyar. Bizzat Orhan Cezmi’nin çizimleriyle zenginleştirilen bu bölümde, onun sırf kuru bir mimarlık bilgisine sahip olmadığını, aynı zamanda felsefesi yanında çizimleriyle usta bir ressam olduğunu görürüz. Orhan Cezmi’nin Vakıflar Genel Müdürlüğü yayınları arasında çıkan “Sivas Sahip Ata Medresesi” ve “Anadolu Kervanyolları” kitaplarını hatırlamak mümkün değildir. Her iki eser de büyük bir emeğin ürünü olarak hazırlanmıştır. Orhan Cezmi bu uzun söyleşi kitabında Konya ve Sivas Sahip Ata medreselerinden bahsederek Selçuklu döneminin bazı toplumsal olaylarına da değinmiştir.

Dursun Ayan’ın “Selçuklu Mimarisi Üzerine Orhan Cezmi Tuncer İle Söyleşi” adlı kitabı sanat ve mimarlık tarihi üzerine çalışanların, sanat sosyolojisine ve geometri-estetik bağıntısına ilgi duyanların zevkle okuyacağı bir kitap. Kitaptaki bilim ve teknoloji tarihi vurguları ayrıca dikkate değer. Özellikle Selçuklu mimarisi üzerine çalışanların okuması gereken bir eser. Bir sanat ve ilim adamının mimarlıkla geçen yarım asrı aşan hikâyesi...

İLHAM VEREN MEDENİYET (Çizgi Roman)

Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün yayınları arasında çıkan “İlham Veren Medeniyet” adlı çizgi roman ilk-öğretim çocuklarına yönelik hazırlanmış bir kitaptır. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün son yıllarda özellikle vakıf ve vakıf kültür ve medeniyetini tanıtmaya yönelik yaptığı çalışmalar arasında dikkat çeken çizgi roman ve hikâye kitapları oldukça ilgi görmektedir.

Kitabın takdim yazısında yer alan yazısında “İnsan kendi çağının çocuğudur. Her çağ bir önceki çağın birikiminden faydalanarak kendini inşa eder. Ve her çocuk içinde yaşadığı çağın donanımıyla büyür, olgunlaşır. İçinde bulunduğumuz yüzyıl bilginin, toplumları değiştiren, dönüştürücü bir güç olarak varlığını hissettirdiği bir yüzyıldır. Bu yüzyılda söz sahibi olmak, yeni bir medeniyet inşa edebilmek için bilgiyi yedisinden yetmişine herkese ulaştırmak gerekir. Kültür, sanat ve bilginin artık görselliğin kullanılarak verildiği günümüzde, bu tür görsel yayınlar önem kazanmakta, çocuklarımızın ve genç-

lerimizin yetişmesinde büyük bir rol oynamaktadır.”

Çağın ruhuyla hareket eden Vakıflar Genel Müdürlüğümüz, bilginin yediden yetmişe herkese yayılması, kültür ve medeniyetimizin mirasçıları çocuklarımızın geçmişi bilerek geleceği kurabilmesine vesile olacak kültür hizmetleriyle göz doldurmaktadır” ifadeleriyle görselliğe neden önem verilmesi gerektiği üzerinde durulan kitapta, çağın diliyle çocuklara hitap edilmiş.

Akıcı üslubu ve roman tarzında kaleme alınan kitapta, bir anne ve oğul arasında geçen diyalog ve olaylar üzerinden vakıf medeniyeti anlatılmaktadır. Çocukların anlayabileceği bir tarzda kaleme alınan çizgi romanda vakıf nedir, vakıf medeniyeti, vakfın kültür ve medeniyetimizdeki yeri ve yaptığı yardımlar olaylar üzerinden çocuklarda vakıf bilincinin oluşması dikkate alınmıştır.

Vakıflar Genel Müdürü Dr. Adnan Ertem, bu tür yayınlara niçin önem verdiklerini “İlham Veren Medeniyet” kitabının önsözünde şöyle açıklıyor: “Görselliğin önem kazandığı, eğitimin görsel unsurlarla verilmeye çalışıldığı; özellikle ilk ve orta öğretim çocukları için bilginin görselleştirilerek eğlenceye dönüştürüldüğü günümüzde, görselliğin göz ardı

edilerek neşriyat yapılması mümkün değildir. Zira zamanın ruhu dediğimiz olgu bunu bir zorunluluk olarak önümüze koymaktadır ve bu olgu gözardı edilerek kültür ve sanat yapılamaz. Vakıflar Genel Müdürlüğü olarak biz de zamanın ruhuna uygun olarak yayın yapmayı zorunlu görüyoruz. Çünkü daha önce yayınlamış olduğumuz bir takım görsel ağırlıklı yayınlarımıza gösterilen ilgi bu kanaatimizi güçlendirmiştir.”

Yetmiş iki sahife ve renkli çizimlerden oluşan kitap çizgi roman tarzında çocukların ilgisini çekecek şekilde yayınlanacak kitap, Vakıflar Genel Müdürlüğünden temin edilebilir.

TARİHTE İLGİNÇ VAKIFLAR

Vakıflar Genel Müdürlüğünün yayınladığı “Tarihte İlginç Vakıflar” kitabı vakfiyelere dayanarak usta yazarların hikâyeleştirdiği, usta fırçaların resimlediği, Vakıf medeniyetimizin büyüklü ve ihtişamlı sayfelerini bir araya getiren özgün ve esprisi olan bir çalışma olarak dikkat çekmektedir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün ilk ve orta öğretim öğrencilerine yönelik yayınları arasında çıkan ve oldukça ilgi gören “Tarihte İlginç Vakıflar” kitabı, as-

lında büyük küçük herkesin beğenisine hitap eden bir kitap. Toplam yüz sekiz ilginç vakfın bulunduğu, kitabın son bölümünde ise öğrencilerin bugün anlamakta zorlandığı Osmanlıca sözcüklerin Türkçe karşılığının yer aldığı küçük bir sözlükçe eklenmiş. Ayrıca anlatılan her hikâye başlığı vakfın adından değil, hayır şartlarından seçilerek oluşturulmuş. Örneğin Ramazan ayında teravih namazı çıkışında cemaate Kaçkar Balından şerbet dağıtan Hatice Sultan Vakfından tutun da ilkökul hocalarına tütünü yasaklayan Mehmet Ragıp Efendi bin Mesud Vakfı’na, hekimlerin güzel huylu olmasını isteyen Keykavus bin Keyhüsrev bin Kılıçarslan Vakfı’ndan, fakir bekârları evlendiren İsmihan Sultan Vakfı’na, yoksul mahkûmlara harçlık veren İbrahim Paşa bin Selim Ağa Vakfı’ndan meyve yediren Mehmed Ağa bin Hüseyin Nasrullah Vakfı’na kadar çok sayıda vakıf resimleri ve küçük hikâyelerle anlatılmış.

Arşiv uzmanlarınca uzun süren araştırma sonucu dikkat çeken ilginç vakıfların derlenerek bir araya toplanmasından hareketle hazırlanan kitap resimli hikâye tarzında yayınlanmıştır. Yıllar içinde derlenerek bir araya toplanan arşiv belgeleri ışığında hazırlanan kitapta vakıf medeniyetinin bütün yönlerini görmek mümkün. Vakıf Medeniyeti, sosyal bağları güçlendiren, hayır ve hasenatı esas alan bir gayeden doğmuştur.

Vakıf Medeniyeti biri Allah’a yaklaşmak, diğeri ise insanlığa faydalı olmak üzere iki sütun üzerinde yükselmiştir. Yeryüzündeki bütün canlıları gözetken bu medeniyet; merhamet ve sevgi medeniyetidir. Bu yüzden yerdeki karıncadan gökteki kuşa kadar bütün canlıları koruyup kollamış, şehirler inşa etmiş, çevreyi temiz ve bayındır yapmıştır. Kitaptaki ilginç vakıfların kuruluş gayelerine baktığımızda hayatın bütün cephesini kuşatan bütüncül bir medeniyet olduğunu görürüz.

Canlıların yaşayabileceği dingin ve dengeli bir dünyada insan sevgisinden hayvan sevgisine kadar ayırım yapmaksızın, merhamet, incelik ve estetik hareket ettiklerini görmek mümkündür. Tarihte ilginç vakıfları okuduktan sonra ecdadımızın kurduğu vakıf medeniyetine hayran olmamak elde değildir.

Kitabın önsözünde Vakıflar Genel Müdürü Dr. Adnan Ertem’in belirttiği üzere; “Bu öyle bir birikimdir ki, insanlığa nasıl hizmet edebilirim fikrinden doğmuş, hayvan ve bitkileri dahi içine almıştır. Boş bırakılan, ihmal edilen ve unutilan ne varsa, onu hatırlamış ve hatırlatmıştır. Yalnızca yetimlere sahip çıkmakla kalmamış, onlara anne ve babalık etmek için vakıflar kurulmuştur.

Azat olan kölenin azatlık sonrası hali düşünülmüş, onları koruyup kollayan ortamlar hazırlanmıştır. İnsanlığa hizmet için köprüler yapmakla kalınmamış, o köprüler doğal afetlerde hasar gördüğünde tamiri için bir miktar nakit ayrılmıştır. Aynı şekilde doğal afetlerde kirlenen ırmak ve nehirleri temizleme bir görev addedilmiş, bunun için vakıflar kurulmuştur. Tabiatı güzelleştirmek ve insanlığa hizmet için fidan dikmek gibi hayırlı ve anlamlı faaliyetlere girilmiştir. Bu tür ulvi davranışlardan oluşan vakıfları, ancak bu medeniyetin inşa ettiği zihniyetler gerçekleştirebilir.”

“Tarihte İlginç Vakıflar” yalnız çocuklar ve gençlerin değil, yetişkinlerinde ders alacağı, kendine pay çıkaracağı hikâyelerden oluşuyor. Büyük bir dini ve tarihi geçmişi ve büyük bir insanlık birikimini içinde barındıran Vakıf medeniyetinden alacağımız sayısız dersler vardır. Ecdadımızın köklü mirasının genç kuşaklara tanıtılmasında, vakıf ruhunun dimağlara yerleştirilmesinde bu tür yayınların yapılması bir zorunluluktur. Zira kitaba olan ilgi bunu fazlasıyla göstermektedir. A4 ebadında sıvama kapak, kuşe kağıt ve renkli yüz yirmi sahife olarak hazırlanan kitap Vakıflar Genel Müdürlüğüne dağıtılmaktadır.

VAKIF MEDENİYETİ 2011 YILI EĞİTİM SEMPOZYUMU

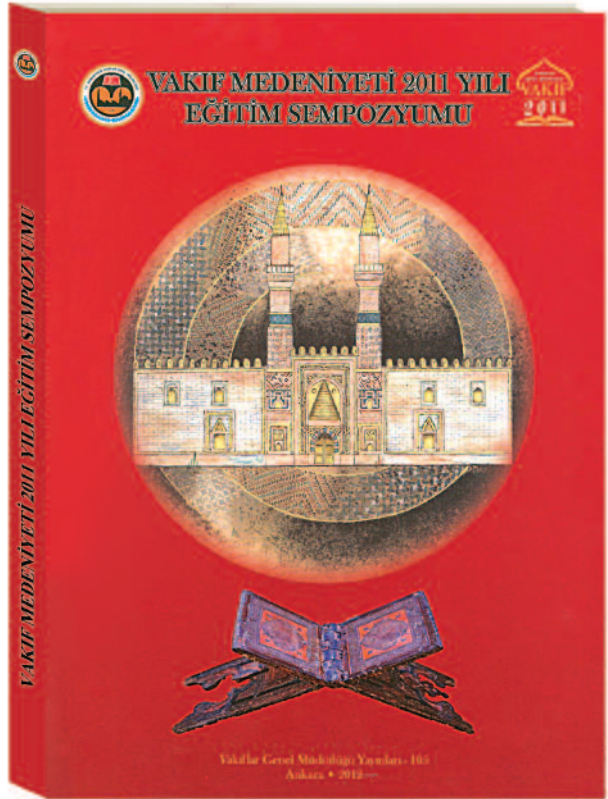
Vakıflar Genel Müdürlüğü’nce gelenekselleştirerek her yıl belirli bir tema çerçevesinde kutlanan Vakıflar Haftası, 2011 yılını eğitim yılı olarak ilan etmiş ve bu bağlamda birçok etkinliğe imza atmıştır. Geçen yıl gerçekleştirilen “2011 Yılı Vakıf Medeniyeti Eğitim” haftasında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi ile ortaklaşa 21-22 Mayıs tarihlerinde İstanbul’da yapılan “Vakıf Medeniyeti 2011 Yılı Eğitim Sempozyumu” nda sunulan bildirilerin toplandığı sempozyum kitabında, eğitim konusu üzerinde durularak vakıf-eğitim ilişkisi bütün ayrıntılarıyla ortaya konulmuştur.

Vakıf müessesesine baktığımızda, çok çeşitli amaçlarla kurulduğunu; imarethaneler, bimarhaneler, hastaneler, misafirhaneler, kütüphaneler, kervansaraylar, hamamlar, çeşmeler, mektepler, medreselerle insanlara hizmet ettiğini görürüz. İnsana hizmeti öne alan, önceleyen Vakıfları incelediğimiz hayatın bütün cephesini karşıladığını büyük bir kültürel birikim oluşturduğunu görürüz. Eğitim sempozyumunda sunulan bildirelere baktığımızda, her vakfın hayatın bir cephesini kapsayan, hatta ayrıntıya inerek bugün dahi gözden kaçıracağımız birçok alanda vakıflar kurulduğunu görürüz. Kurulan eğitim amaçlı vakıflar, bir yandan okut-

tukları öğrencilerle eğitime, diğer yandan medreselerde istihdam ettikleri öğretmenlerle ilme, inşa ettikleri medreselerle kültür ve sosyal hayata hizmet ederler. Bugün ecdadımızın kurduğu bu hayır kurumlarını gururla, göğsümüz kabarak, İslam Medeniyetinin çok önemli ayaklarından biri olarak algılıyoruz ve görüyoruz.

Önsözde belirtildiği gibi vakıf kurucularının hedefleri, sosyal statüleri, psikolojileri, psikolojik durumları, kurdukları vakıflarla birlikte değerlendirildiğinde bu eserler daha bir anlam kazanıyor. Vakfetmek, bazı insanların uğuruna canlarını verirken, birbirlerini öldürürken, savaş sebebi sayarken diğer bir kısım insanların daha yüce bir amaç için canlarının yongalarını başka insanların hizmetine vakfetmeleridir. İtibanın bütünlüğüne bakıldığında vakıf medeniyetinin nasıl bir yüce amaca dayandığını daha net bir şekilde görüyoruz.

Dört ayrı oturumdan oluşan sempozyumun açılış konuşmalarından “Bin yıllık vakıf medeniyeti ve vakıfların eğitimdeki yeri” başlığı altında gerçekleşen oturumun başkanlığını Prof. Dr. M. Fatih Andı yapmıştır. Araştırmacı, açılış konuşmasında; kul öldüğü zaman amel defteri kapanır ancak üç müstesna hayırlı evlat, faydalı ilim ve sadaka-i cariyeye ilkesini

düsturu doğaldır ki içerisinde o sadaka-i cariyeye çerçevesinde vakıf kültürünü de bize tavsiye eden bir bakış açısını barındırıyor, bir tavsiyeyi barındırıyor.

Bu sadaka-i cariyenin şekillendirdiği vakıf kültürü, vakıf medeniyeti kavramı yine çok sevindiricidir ki İslam toplumları içerisinde tarih boyunca en fazla bizim ecdadımız tarafından sahiplenilmiştir. Başta taşıdığımız o bin yıllık vakıf kültürü, Osmanlı'dan daha da geriye Selçukluya kadar bu coğrafyada bir medeniyet inşa etmiş, bir kültür ortaya koymuş bir yapıyı karşımıza çıkarıyor. Bu yapının bir tarafı sağlık vakıfları, bir tarafı sosyal yardımlaşma vakıfları, bir tarafı hatta hayvanlara yardım vakıflarına kadar uzanıyor ama kabul edersiniz ki vakıf kültürünün en temel damarlarından birisi de eğitim." tespitinde bulunmuş. Ayrıca bu oturumda Prof. Dr. Ziya Kazıcı'nın "Osmanlı'da Vakıfların Eğitime Katkısı", Prof. Dr. Cahit Baltacı'nın "Vakıfların Eğitimdeki Yeri", Prof. Dr. Tahsin Özcan'ın "Para Vakıfları ve Eğitim" konuları yer almıştır.

Aynı başlık altında devam eden ikinci oturum başkanlığını Prof. Dr. Abdülkadir Özcan tarafından yapılmış. Bu bölümde ise; Yrd. Doç. Dr. Vahdettin Aydın'ın "Türk Yönetim Tarihi Açısından Vakıfların Eğitim Yönetimine Katkısı", Prof. Dr. Hikmet Özdemir'in "Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi" ve Prof. Dr. Adnan Yüksel'in "Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi" konulu bildirimlere yer verilmiş.

Başkanlığını Prof. Dr. Hüsrev Subaşı'nın yaptığı "Günümüzde Vakıfların Eğitime Katkıları ve Vakıf Eğitim Kurumlarının Değerlendirilmesi" başlıklı üçüncü oturumda; Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan'ın "Yunus Emre Vakfı ve Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri", Yrd. Doç. Dr. Veysi Erken'in "Vakıfların Eğitim Sistemine Katkısı" ve Dr. Nevzat Kaya'nın "Vakıf Kütüphanelerinin Eğitimdeki Yeri" adlı bildirimleri yer alıyor.

Üçüncü oturumun ana başlığıyla devam eden dördüncü oturumun oturum başkanlığını Prof. Dr. Hasan Akay yapmış. Bu oturuma Vakıflar Genel Müdürlüğü Kültür ve Tescil Daire Başkanı Cuma Atabay "Vakıflar Genel Müdürlüğü Eğitim Hizmetleri", Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Çınar "Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları", Nurdan Şafak "Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Kurucu Vakıfları ve Eğitim" ve Prof. Dr. Orhan Cezmi Tuncer'in "Vakıf Medeniyetinde Eğitim Yapılarının Mimari Özellikleri (Anadolu)" adlı bildirimleriyle katılmışlar. Eğitim medeniyeti 2011 Yılı Eğitim Sempozyumu kitabında, vakıfların eğitimdeki rolüne, kültür ve medeniyetimize sağladığı katkılara bütün detaylarıyla yer verilmiş. Kitapta vakıf yayınlarının da ayrıntılı bir şekilde işlendiği bölümde, Genel Müdürlüğümüzün bugüne değin yaptığı yayın sayısı yanında,

çıkarmış olduğu dergilere ayrıca yer verilmiştir. Hüseyin Çınar, bu bağlamda Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün süreli yayınlarını beş başlık altında toplamış.

- 1- Vakıflar Bülteni, yayınlanma tarihi 1970 (1 Sayı),
- 2- Rolöve ve Restorasyon Dergisi, ilk yayınlanma tarihi 1974 (1-6 Sayı [1987]),
- 3- Vakıf ve Kültür Dergisi, ilk yayınlanma tarihi 1998 (1-7 Sayı [Nisan 2002]),
- 4- Muharrerât-ı Umûmiye Mecmuası (1325/1909-1910 – 1964 yılları arasında aralıklarla yayınlanmıştır.),
- 5- Mecmua (Vakıflar), (1940-1945 yılları arası 5 sayı olarak yayınlanmıştır.)

Vakıf eğitim konusunda ciddi tespitlerin yer aldığı kitap, vakıf konusunda çalışanların başvurabileceği bir kaynak kitap. Özellikle vakıf-eğitim konusunu irdelendiği sempozyum kitabında, eğitim-yönetim ilişkisi, vakıf-finans, yükseköğretimde kullanılan kavramlarla yeniden ele alınması gibi konuların irdelenmesinin ve incelenmesi tavsiye ediliyor.

Eğitim konusunda birçok dikkat çeken makalenin yer aldığı kitap, bu anlamda araştırmacılar için önemli bir kaynak niteliğinde. Ayrıca görsel malzemelerle zenginleştirilen bildirilerin yanında, Vakıf Haftası dolayısıyla açılan Eğitim Materyalleri Sergi'nde, sergilenen malzemelerin fotoğraf ve bilgilerine yer verilmiş. Vakıflar Genel Müdürlüğü Müzelerden sorumlu Müdür Suzan Bayraktaroğlu tarafından kaleme alınan "Eğitim Materyalleri Sergisi"nde sergilenen materyallerin tanıtıldığı ve bunların nerelerde kullanıldığı bölüm görsel resim ve fotoğraflarla zenginleştirilmiş. Ayrıca kitabın sonunda ise Vakıf Haftası dolayısıyla yapılan eğitim konulu resim ve kompozisyon yarışmalarında dereceye giren yarışmacıların yazı ve resimlerine yer verilmiş.

ULUSLARARASI VEysel KARENİ VE MÂNEVİ KÜLTÜR MİRÂSİMİZ SEMPOZYUMU

İslam tasavvuf tarihinin önemli simalarından Veysel Kameni hakkında yapılan sempozyumda sunulan bildirilen yer aldığı kitap, tanınmış İslam ermişinin ve Peygamber aşığının hayatı hakkında çarpıcı bilgiler içermektedir. Peygamber Efendimizi görmeden ona iman eden, onu görmek için Yemen'den Medine'ye gelen fakat efendimizi sefere çıktığı için göremeyen, annesine verdiği söz üzerine geri dönen ama Peygamber aşkıyla yanan Veysel Kameni'nin yaşadığı yerler, makamlarının bulunduğu mekânlar, dini ve kültür hayatımızdaki yeri ilmi bir şekilde ele alınmış.

20-22 Mayıs 2011 yılında Siirt Valiliği'nin düzenlediği "Uluslararası Veysel Karenî ve Mânevî Kültür Mirsımız Sempozyumu"nda sunulan bildiriler, Vakıflar Genel Müdürlüğü Siirt Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından kitaplaştırılmıştır. Editörlüğünü, Mehmet Bilen ve Şevki Efe'nin yaptığı kitabın açılış konuşularını; Şarkiyat Araştırmaları Derneği Başkanı Doç. Dr. Ahmet Erkol, Baykan Kaymakamı Murat Süzen, Siirt Valisi Musa Çolak ve Açılış Konferansını ise Bölgenin İslâmlaşma Süreci bildirisıyla Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma yapmış.

Sempozyum oturumunun oturum başkanlığını Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma'nın yaptığı birinci bölümde; Doç. Dr. Necdet Tosun "Tasavvufta Üveysilik ve Üveysî Sûfîlere Dâir Menâkıbnâmeler", Yrd. Doç. Dr. Abdurrahim Alkış "Tasavvufun Gelişim Seyri ve Üveysilik", Dr. Ferheng Cihanbahş Nöropsikolojik ve Genetik Açından Veysel Karenî ve Uveysilere Yeni Bir Yaklaşım" bildirileri yer alıyor. Oturum Başkanlığını Prof. Dr. Musa Bağcı yaptığı ikinci bölümde; Prof. Dr. Mahfuz Söylemez "Veysel Karenî Adına Kurulan Osmanlı Vakıfları", Doç. Dr. Ali Boran "Veysel Karenî Türbesi ve Bölge Kültürüne Etkileri" Doç. Dr. İbrahim Çapak "Başbakanlık Osmanlı Arşivi Vesikaları Işığında Veysel Karenî ve Ahfâdî", Yrd. Doç. Dr. Faruk Alaeddinoğlu-Arş. G. Dr. Rıdvan Erdoğan "Siirt'te İnanç Turizmi Ve Turistler Tarafından Algılanışı" bildirileri yer alıyor.

Sempozyum kitabının birinci oturumunun ilk bölümünün oturum başkanı ise Doç. Dr. Ahmet Erkol. Prof. Dr. Ejder Okumuş'un "Evliya Çelebi'nin Seyâhatnâme'sinde Veysel Karenî", Yrd. Doç. Dr. Davut Işıkdogan'ın Kutsal Mekânların ve Ziyâretlerin Din Eğitimi Altyapısına Etkisi:- Veysel Karenî Örneği" Yrd. Doç. Dr. İrfan Yıldız-Uzm. Zekai Erdal'ın "Baykan ve Çevresinin Mânevî Kültür Eserlerinden Câmîler ve Medreseler" Macit Sevgili'nin "Zokayd Tekke ve Medresesinin Veysel Karenî Yöresindeki Etkileri" bildirilerinin yer aldığı bu oturumda ziyaret mekânları, kaynaklarda geçen Veysel Karenî ve onun dini hayattaki etkileri üzerinde durulmuş. İkinci oturum Oturum Başkanlığını Doç. Dr. M. Edip Çağmar'ın yaptı bölümde ise; Prof. Dr. Kadri Yıldırım'ın "Abdülhakim Bilvânîsî: Hayatı ve Eserleri", Araştırmacı Yazar Zeynelabidin Zinar'ın "Şeyh Fethullah Verkânîsî'nin Hayât ve Eserleri", Yrd. Doç. Dr. Hadi Rıdvan'ın "Şeyh Fethullah Verkânîsî'nin ed-Dürerü'n-Nahviyye İsimli Eseri", Mesut Bayar "Muhyiddîn-i Havelî, İlmi Kişiliği ve Fıkâh Yönü" bildirileri yer alıyor.

Sempozyumun üçüncü oturumunun oturum başkanlığını Doç. Dr. Metin Bozan'ın yaptığı bölümde Prof. Dr. Celâl Celâlîzâde'nin "Veysel Karenî'nin Fars Edebiyatındaki Etkisi -Edibler Ve Şairler Nezdindeki Yeri", Dr. Roufia Towfighi'nin "Kürt Edebiyatında Veysel Karenî", Doç. Dr. Sıddık Korkmaz'ın "Şiî Literatürde Veysel Karenî" ve Yrd. Doç. Dr. Doğan Kaplan'ın Alevî-Bektâşî Edebiyatında Veysel Karenî ve Bir Yöntem Olarak Üveysiliğin Kullanımı" adlı makaleleri yer alıyor. Sempozyumun son oturumunun, oturum başkanı Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bilen yapmış. Bu bölümde ise Doç. Dr. Nurettin Turgay "Veysel Karenî'nin Hayâtında Sembolleşen Anne", Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Adak "Comânîli Üç Şâir: Mela Reşîd-i Comânî, Mela Abdülhâdî-i Comânî, Molla Abdussamed-i Comânî", Araştırmacı-yazar Abdullah Demir ise "Bir Dönem Bölgede Hüküm Sürmüş Gırdıkan Beyliği" bildirisıyla yer almış.

Sonuçta, uluslararası Veysel Karenî ve Mânevî Kültür Mirasımız Sempozyumu kitabında ulusal ve uluslar arası katılımlı çok sayıda akademisyenin bildirileri yer alıyor. İslam tasavvufunda önemli bir yeri olan, hatta Üveysilik ekolüne ilham olan Veysel Karenî hakkında sunulan bildiriler, onun büyük bir Peygamber aşığı olarak halk muhayyilesinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir.

